

Pierwsze stwierdzenie *Solenopsis fugax* (LATREILLE, 1798) (Hymenoptera: Formicidae) na Nizinie Sandomierskiej

<http://doi.org/10.5281/zenodo.6373093>

GRZEGORZ GIERLASIŃSKI^{1,2} , TOMASZ RUTKOWSKI^{1,3}

¹ Zbiory Przyrodnicze, Wydział Biologii, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu,
ul. Uniwersytetu Poznańskiego 6, 61-614 Poznań, Polska

² e-mail: ggierlas@gmail.com, ORCID 0000-0002-2968-8553

³ ORCID 0000-0002-1565-7473

ABSTRACT. First record of *Solenopsis fugax* (LATREILLE, 1798 (Hymenoptera: Formicidae) in Sandomierska Lowland.

Solenopsis fugax is an ant species living in close proximity of nests of other ant species, where it predates on their brood and food. Due to its small size and cryptic life style it is rarely collected. Over a dozen known sites of this species is dispersed throughout Poland. This work presents the first locality in Sandomierska Lowland.

KEY WORDS: Hymenoptera, Formicidae, rare species, new record, Poland.

WSTĘP

Rodzaj *Solenopsis* WESTWOOD, 1840 obejmuje ponad 200 opisanych taksonów mrówek występujących na całym świecie (BOLTON 2022). W Europie znanych jest niespełna 30 z nich, a w Polsce rodzaj reprezentowany jest przez jeden gatunek, mający polską nazwę zwyczajową – mrówka złodziejka (CZECHOWSKI *et al.* 2012).

Solenopsis fugax (LATREILLE, 1798) jest mrówką znaną z wielu krajów Europy, występuje również na Bliskim Wschodzie, Azji Mniejszej i Środkowej oraz na północy Afryki: w Algierii, Maroku i Tunezji (CZECHOWSKI *et al.* 2012).

W Polsce gatunek ten stwierdzono na kilkunastu stanowiskach rozproszonych na terenie całego kraju. Podawany jak dotąd z Beskidu Wschodniego, Dolnego i Górnego Śląska, Gór Świętokrzyskich, Niziny Mazowieckiej, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Pienin, Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Pomorskiego, Podlasia, Roztocza, Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, Wyżyny Małopolskiej oraz Wyżyny Lubelskiej (CZECHOWSKI *et al.* 2012, MICHLEWICZ 2014, SALATA *et al.* 2015, TRIGOS-PERAL *et al.* 2020, ŻURAWLEW & SALATA 2021).

Robotnice *S. fugax* to owady o bardzo małych rozmiarach, nie przekraczających 2,5 milimetra. Ich ubarwienie jest jednolite, żółte lub jasnobrązowe, a ciało pokrywają jasne, delikatne włoski. Żuwaczki zaopatrzone są natomiast w cztery wyraźne zęby. Samce tych mrówek, jednolicie czarno ubarwione, są ponad dwukrotnie większe i mogą osiągać nawet 5,5 milimetra, natomiast królowe, o ciemnobrązowej barwie ciała, dorastają do 7 milimetrów. *Solenopsis fugax* jest owadem termofilnym i kserofilnym, zasiedlającym suche środowiska, łąki i świetliste lasy. Biologia mrówek złodziejek jest związana z innymi gatunkami mrówek, w pobliżu których zwykle mieszkają stosując kleptobiozę,

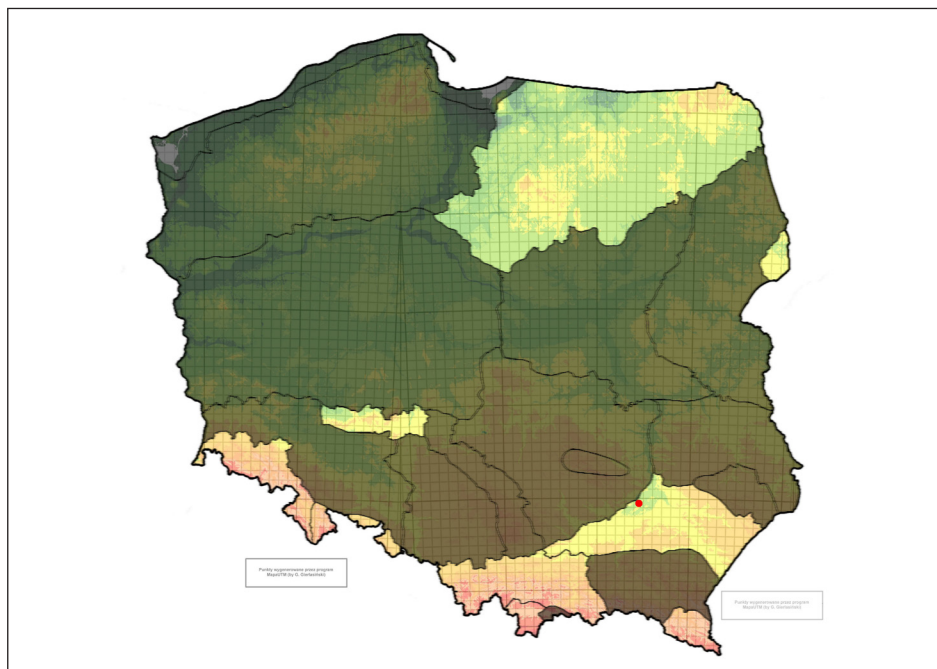
czyli rodzaj pasożytnictwa polegający na rabowaniu pokarmu, larw i poczwerek z innych mrowisk. Kolonie mogą osiągać znaczne rozmiary i liczyć ponad 100 000 robotnic oraz wiele królowych. Loty godowe odbywają się od początku sierpnia do końca września (RADCHENKO *et al.* 2004, GALKOWSKI *et al.* 2010, CZECHOWSKI *et al.* 2012, PACHECO & MACKAY 2013, TRIGOS-PERAL *et al.* 2020). Mrówki złodziejki są ponadto żywicielami stosunkowo słabo poznanego pasożyta, grzyba *Myrmicinosporidium durum* HÖLLDOBLER, 1933 (GORCZAK & TRIGOS-PERAL 2021).

MATERIAŁ I METODY

Materiał przedstawiony w niniejszym doniesieniu został zebrany przez autorów na nieczynnej linii kolejowej w pobliżu byłych zakładów chemicznych w Tarnobrzegu. W pracy przyjęto granice regionów zoogeograficznych na podstawie *Katalogu fauny Polski* [KFP] (BURAKOWSKI *et al.* 1973). Mapę rozmieszczenia *Solenopsis fugax* wygenerowano wykorzystując niekomercyjny program MapaUTM ver. 5.4 (<https://www.heteroptera.us.edu.pl/mapautm.html>, autor: G. Gierlasiński).

WYNIKI I DYSKUSJA

Poniżej zaprezentowano nowe stanowisko *Solenopsis fugax* w Polsce, będące jednocześnie pierwszym stwierdzeniem tego gatunku na Nizinie Sandomierskiej (Ryc. 1).

Ryc. 1. *Solenopsis fugax* – rozmieszczenie w Polsce, ciemne pola – krainy zoogeograficzne, z których wykazano gatunek (dane literaturowe), czerwony punkt – nowe stanowisko.

Fig. 1. *Solenopsis fugax* – distribution in Poland, dark fields – zoogeographical regions from which the species was given (literature data), red dots – new site.

Nowe stanowisko:

Nizina Sandomierska: Tarnobrzeg, Machnów [EA49], 22.05.2021 – 12 robotnic, niewielkie mrowisko pod kamieniem, stanowiącym część nasypu pod nieczynnym torowiskiem kolejowym; w pobliżu liczne mrowiska przedstawicieli rodzajów *Tetramorium* sp. i *Lasius* sp.; leg. G. Gierlasiński & T. Rutkowski, det. G. Gierlasiński.

Prezentowane stanowisko potwierdza obecność tego gatunku w południowo-wschodniej Polsce. Mając na uwadze dotychczasowe dane dotyczącego występowania tej mówki w kraju, należy przypuszczać, że zasiedla również pozostałe krainy zoogeograficzne. Dalsze badania w tym kierunku mogą potwierdzić te przypuszczenia.

PIŚMIENNICTWO

- BOLTON B. 2022. An online catalog of the ants of the world. Available from <https://antcat.org>. (dostęp: 1.02.2022).
- BURAKOWSKI B., MROCKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1973. Chrząszcze Coleoptera. Biegaczowate – Carabidae, część 1. *Katalog fauny Polski* 23: 232 pp.
- CZECHOWSKI W., RADCHENKO A., CZECHOWSKA W., VEPSÄLÄINEN K. 2012. The ants of Poland with reference to the myrmecofauna of Europe. Warszawa: Natura optima dux Foundation: 496 pp.
- GALKOWSKI C., CASEVITZ-WEULERSSE J., CAGNIANT H. 2010. Redescription de *Solenopsis fugax* (LATREILLE, 1798) et notes sur les *Solenopsis* de France. *Revue française d'Entomologie (NS)* 32(3-4): 151–163.
- GORCZAK M., TRIGOS-PERAL G. 2021. Solving a long-standing enigma: *Myrmicinosporidium durum* belongs to Blastocladiomycota, a phylum of primarily aquatic fungi. *Journal of Invertebrate Pathology* 184 (2021). <https://doi.org/10.1016/j.jip.2021.107640>.
- MICHEWICZ M. 2014. Kolejne stanowisko mrówki *Solenopsis fugax* (LATREILLE, 1798) (Hymenoptera: Formicidae) na terenie Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. *Wiadomości Entomologiczne* 33(4): 288.
- PACHECO J.A., MACKAY W.P. 2013. The systematics and biology of the New World thief ants of the genus *Solenopsis* (Hymenoptera: Formicidae). Edwin Mellen Press: 502 pp. <http://doi.org/10.13140/2.1.1126.1448>.
- RADCHENKO A., CZECHOWSKA W., CZECHOWSKI W. 2004. Błonkówki – Hymenoptera. Mrówki – Formicidae. *Klucze do oznaczania owadów Polski* 24(63): 1–138.
- SALATA S., MICHEWICZ M., SZWAJKOWSKI P. 2015. Materiały do poznania myrmekofauny Polski. *Wiadomości Entomologiczne* 34(4): 57–66.
- TRIGOS-PERAL G., WITEK M., CZECHOWSKI W. 2020. Mrówki Pola Mokotowskiego w Warszawie. *Prace i Studia Geograficzne* 65(1): 73–82.
- ŻURAWLEW P., SALATA S. 2021. Mrówki (Hymenoptera: Formicidae) powiatu pleszewskiego (Nizina Wielkopolsko-Kujawska). *Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu, Przyroda* 27(009): 1–13 [online]. <http://doi.org/10.5281/zenodo.5646956>.

Accepted: 23 February 2022; published: 21 March 2022

Licensed under a Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>